

экономическом союзе) [Электронный ресурс] // КонсультантПлюс. Беларусь / ЮрСпектр, Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2014.

ПРАБЛЕМНЫЯ ПЫТАННІ ЗАБЯСПЯЧЭННЯ ПРАВА ЕУРАЗІЙСКАГА ЭКАНАМІЧНАГА САЮЗУ

Карлюк М.У., аспірант кафедры міжнароднага права БДУ

У дактрыне міжнароднае правасуддзе звычайна вызначаецца як дзейнасць, якая ажыццяўляецца адмысловымі міжнароднымі судовымі ўстановамі ў межах і аб'ёме, узгодненых дзяржавамі па пытаннях, якія вызначаюцца кампетэнцыяй дадзеных міжнародных судовых устаноў у іх устаноўчых дакументах у адпаведнасці з агульнапрызнанымі прынцыпамі і нормаў міжнароднага права [1, с. 159]. У ЕАЭС такую дзейнасць ажыццяўляе Суд ЕАЭС, які з'яўляецца пастаянна дзейным судовым органам арганізацыі (п. 1 арт. 19 Дамовы аб ЕАЭС [2]). Мэтай яго дзейнасці з'яўляецца забеспячэнне аднастайнага прымянення дзяржавамі-членамі і органамі Дамовы аб ЕАЭС, міжнародных дамоваў у рамках ЕАЭС, міжнародных дамоваў ЕАЭС з трэцім бокам і рашэнняў органаў Саюза. Нягледзячы на нядаўнасць стварэння новага суда, у дактрыне ўжо існуе аналіз палажэнняў пра яго, у тым ліку крытычны, у прыватнасці ад казахстанскага юрыста-міжнародніка Е.Т. Байльдзінава [3, с. 27]. Мы прапануем наш погляд на здольнасць Суда ЕАЭС дасягнуць пастаўленую перад ім мэту і сцвярджаем, што Суд ЕАЭС няздольны ў сувязі з адсутнасцю крытычных для гэтага працэдураў і інструментаў.

Тыпы спрэчак, якія разглядае Суд, вызначаны ў Статуце Суда ЕАЭС (п. 39 Статута [4]). Станоўчым з'яўляецца захаванне працэдуры створанай у рамках Суда папярэдняй арганізацыі – ЕўрАзЭС – калі гаспадарчыя суб'екты, у тым ліку замежныя, могуць уздымаць пытанні аб адпаведнасці рашэння Камісіі або яго асобных палажэнняў, дзеяння (бяздзеяння) Камісіі, Дамове аб ЕАЭС і іншым міжнародным дамовам.

Аднак, звяртае на сябе ўвагу адсутнасць дзвюх працэдураў, якія былі даступныя ў рамках Суда ЕўрАзЭС: 1) здольнасці Камісіі звярнуцца ў Суд для вызначэння выканання дзяржавамі – членамі Дамовы, міжнародных дамоваў у рамках Саюза і (або) рашэнняў органаў Саюза, або асобных палажэнняў; 2) прынодыцыйнага запыту. На наш погляд, адсутнасць дадзеных працэдураў дазволіць дзяржавам – членам пазбегнуць выканання сваіх абавязкаў і можа падаваць адзінства права ЕАЭС.

У першым выпадку, а менавіта здольнасці звярнуцца ў суд у выпадку парушэння права ЕАЭС дзяржавай-членам, такое права маюць толькі самі дзяржавы – члены, але не Камісія. Як паказвае шматгадовая практыка ЕС,

адна дзяржава рэдка падае ў Суд ЕС супраць іншай дзяржавы, бо гэта прызнак недабразычлівасці і ёсць небяспека падобнай рэпрэсаліі супраць іх у будучыні, і дзяржавы аддаюць перавагу палітычнаму вырашэнню спрэчак [5, с. 433]. Звычайна, невыкананне дзяржавамі – членамі сваіх абавязкаў адбываецца ў форме бяздзеяння па імплементацыі абавязкаў або прыняцце ўнутрыдзяржаўнага акту, які супярэчыць абавязкам у рамках арганізацыі [6, р. 2419]. У практыцы ЕС, здольнасць выканаўчага органа звяртацца ў суд з’яўляецца важнейшым інструментам забеспячэння выканання права [6, р. 2420], і на практыцы дзяржавы – члены ЕС выконваюць рашэнні Суда ЕС супраць іх [7].

На наш погляд, са з’яўленнем ЕАЭС быў скасаваны ўнікальны элемент наднацыянальнасці і адбылося вяртанне да звычайнай практыкі, якая існуе ў міжнародным публічным праве, дзе забеспячэнне абавязкаў паводле міжнароднай дамовы вырашаецца між дзяржавамі – бакамі дамовы. Гэта з’яўляецца слабым месцам судовага кантролю і эфектыўнага функцыянавання прывапарадку ЕАЭС. Захаванне права ЕЭК на зварот ў Суд ЕАЭС стала бы вельмі важнымі інструментам для забеспячэння прымянення права ЕАЭС.

Другая працэдура, якая была скасаваная са з’яўленнем ЕАЭС, – гэта прыюдыцыйны запыт, працэдура, якая як і непасрэдны зварот Камісіі ў суд арганізацыі, незаслужана абмінаецца ў пэўных дактрынальных крыніцах [1].

Дадзеная працэдура ўяўляе сабой сістэму судовага нагляду ў рамках судовых сістэмаў дзяржаваў – членаў у супрацоўніцтве з судом арганізацыі. Калі пытанне інтэрпрэтацыі права арганізацыі ўзнікае ў нацыянальным судзе, такі суд можа прыпыніць судовы працэс і звярнуцца з запытам да суда арганізацыі па правільную інтэрпрэтацыю. Пасля вынясення рашэння, яно накіроўваецца назад у нацыянальны суд, які выносіць свой прысуд па справе, якая разглядаецца. Такім чынам, нацыянальныя суды і суд арганізацыі становяцца інтэграванымі ў адзіную сістэму судовага нагляду.

Суд ЕўрАзЭС за час свайго дзеяння разгледзеў адну такую справу – па запыце Вышэйшага Гаспадарчага Суда Рэспублікі Беларусь [8]. Як паказвае практыка ЕС, Суд ЕС і нацыянальныя суды шырока выкарыстоўваюць гэтую працэдуру. Сістэма прыюдыцыйнага запыту забеспячвае не толькі адзінападобную інтэрпрэтацыю права арганізацыі сярод дзяржаваў – членаў, але і робіць прыватных асобаў у пэўнай ступені інструментам для маніторынгу выканання дзяржавамі сваіх абавязкаў паводле дамоваў. Факт таго, што менавіта нацыянальны суд прымае канчатковае рашэнне з’яўляецца вельмі важным для дадзенай працэдуры. Абавязковасць такога рашэння і яго забеспячэнне набывае большую вагу, калі гэты прысуд вынесены ўласным судом. На думку славутага юрыста ў сферы

еўрапейскага права Дж. Вэйлера, такая сістэма сродкаў судовай абароны ў вялікай ступені “нацыяналізавала” абавязкі, якія вынікаюць з членства ў арганізацыі і ўводзіць на ўзровень ЕС “звычку падпарадкавання” і павагі да вяршэнства права, якая традыцыйна менш асацыюецца з міжнароднымі абавязкамі, чым з нацыянальнымі [6, р. 2421–2422]. Дадзеная працэдура сапраўды стала асноўнай крыніцай развіцця правапарадку ЕС і ўсіх асноўных канцэпцый права ЕС.

Акрамя скасавання такіх важных працэдураў, Суд ЕАЭС мае іншыя абмежаванні. Так, было ўведзена палажэнне, што “рэшэнне Суда не змяняе і (або) не скасоўвае дзейных нормаў права Саюза, заканадаўства дзяржаваў – членаў і не стварае новых” (п. 102 Статута).

Праведзены аналіз дазваляе казаць пра абмежаваныя фактычныя мажлівасці Суда ЕАЭС рэалізоўваць свае функцыі і дасягаць мэты па адзінай інтэрпрэтацыі права ЕАЭС. Мяркуем, што адсутнасць вышэйпазначаных працэдураў можа прывесці да здольнасці дзяржаваў – членаў выбіраць якое права ЕАЭС прымяняць і пазбягаць выканання сваіх абавязкаў паводле Дамовы аб ЕАЭС у выпадку неабходнасці.

Спіс крыніц

1. Каширкина, А. А. Международно-правовые модели Европейского союза и Таможенного союза: сравнительный анализ: монография / А. А. Каширкина, А.Н. Морозов; отв. ред. А.Я. Капустин; Москва: Институт законодательства и сравнительного правоведения при Правительстве РФ; Юридическая фирма «Контракт», 2012 – 368 с.

2. Договор о Евразийском экономическом союзе [Электронный ресурс] : [заключено в г. Астане 29.05.2014 г.] // КонсультантПлюс. Беларусь / ООО «ЮрСпектр», Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2014.

3. Байльдинов, Е. Т. Договор о Евразийском экономическом союзе: шаг вперёд, два шага назад / Е. Т. Байльдинов // Евразийский юридический журнал. – 2014. – № 10 (77). – С. 25-33.

4. Статут Суда Евразийского экономического союза. Приложение № 2 к Договору о Евразийском экономическом союзе // КонсультантПлюс. Беларусь / ООО «ЮрСпектр», Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2014.

5. Craig, P. EU Law : Text, Cases, and Materials / P. Craig, G. de Burca. – 5th ed. – Oxford: Oxford University Press, 2011. – 1304.

6. Weiler, J.H.H. The Transformation of Europe / J.H.H. Weiler // The Yale Law Journal. – 1991. – Vol. 100, No. 8. – p. 2403-2483.

7. Sweet, A. The European Court of Justice, State Noncompliance, and the Politics of Override / A. Sweet, T. Brunel // American Political Science Review. – 2012. – Vol. 106, No. 1. – p. 204–213.

8. Решение Большой коллегии Суда ЕврАзЭС от 10 июля 2013 г. по запросу Кассационной коллегии Высшего Хозяйственного Суда Республики Беларусь о применении отдельных положений решений Комиссии Таможенного союза № 130 от 27 ноября 2009 года «О едином таможенно-тарифном регулировании Таможенного союза Республики Беларусь, Республики Казахстан и Российской Федерации», № 728 от 15 июля 2011 года «О порядке применения освобождения от уплаты таможенных пошлин при ввозе отдельных категорий товаров на единую таможенную территорию Таможенного союза» [Электронный ресурс] // Суд Евразийского Экономического Сообщества. – Режим доступа : <http://www.sudevrazes.org/sm.aspx?guid=6573>. – Дата доступа : 13.01.2015.

ПРОБЛЕМЫ СОЗДАНИЯ ЕДИНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ ВЕНЧУРНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РАМКАХ ЕДИНОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО ПРОСТРАНСТВА

Малашенкова О.Ф., к.э.н., доцент, доцент кафедры международных экономических отношений БГУ, заместитель декана ФМО БГУ

Одним из возможных вариантов стимулирования и поддержки возникновения и развития инновационных компаний является сформированная, эффективно действующая венчурная инфраструктура. В Российской Федерации, Республике Казахстан и Республике Беларусь уже присутствуют отдельные элементы и даже звенья национальных венчурных инфраструктур. Тем не менее, каждая из них проходит свой этап становления и обладает отдельными преимуществами и недостатками. Сегодня рассматриваемые страны стали участниками единого интеграционного объединения. Для инновационного развития экономик крайне благоприятным фактором станет гармонизация уже существующих венчурных инфраструктур с целью устранения их отдельных недостатков, а также повышения доступности венчурного капитала для инновационных компаний на территории Единого экономического пространства. В данной научной работе не анализируется венчурная индустрия Армении, присоединившейся к интеграционному объединению в январе 2015 г.

Разрозненность подходов к формированию и деятельности венчурной инфраструктуры в каждой из стран создают предпосылки к необходимости выработки единых стандартов реализации венчурных проектов на территории интеграционного объединения.

Макроэкономические особенности стран ЕЭП выделены как один из факторов, которые сказываются на возможности гармонизации венчурной инфраструктуры, поскольку именно они формируют среду, в которой зарождается или уже функционирует венчурная инфраструктура.